

Լևոն Խեչոյան

Հանգստյան շաբաթ

Շաբաթ օրը լրացավ մեկ տարին, երբ Սարգիսը կերավ Աստվածաշունչը:

«Արմյան, արմյան», կաթսայատան առաջ կանգնած, գոռում էր Միտկան: Ասաց. «Յուկան է եկել»: Ասի. «Արձակման թերթիկ ունեմ, պիտի քաղաք հասնեմ»: «Շտապում ես, զինվոր, դու չգիտես չէ՞, թե ով է Յուկան»: Ասաց. «Վերջացրու, մարդավարի խոսենք»: Ես դարձյալ սապոզի քթով քանդում էի պնդացած ձյունը ու նյարդայնացնում Միտկային: Ասի. «Չէ, չեմ ճանաչում»: «Հենց հարցն էլ դա է, որ չգիտես: Գնանք ներս, կիմանաս»: «Այսօր մի տարին լրանում է, ինչ Մարգարը պատկած է հիվանդանոցում, նրան պիտի տեսնեմ: Նրա մոտ գնալ է պետք»: «Բարեկամ, քանի անգամ փող ես պարտք վերցրել, ծխախոտ ես ուզել, ճիշտ է, քո փողով, բայց չեմ մերժել, քաղաքից բերել հասցրել եմ: Դե վերջացրու, բոլ է քեզ անհասկացողի տեղ դնես...»:

Մի քիչ պինդ հարվածից ձյունը շաղ էր գալիս, հասնում Միտկայի ծնկներին, ու նա գայրանում էր. «Գիտես ինչ, Յուկան մեզ հյուր է եկել, պատահում էր հատակը կլվայինք կամ ապրանք կդատարկեինք, Յուկան մեզ օղի կտար: Մինչեւ բռնվելը Յուլյաննա Վասիլենան N2 խանութի վարիչն էր: Թե հնար լիներ, մենք էլ նրան չէինք մերժի: Արի, դու քաղաք մի գնա, լավ էլ չեֆիր ունենք, տղաները խոմ չեֆիր չեն սարքել: Յուկային էլ հասկանալ է պետք: Լավ իմացիր, թե հնար լիներ, քեզ էսքան թախանձագին չէինք խնդրի»:

Ներսում կաթսաները կարմրտակած վառվում էին, էլի երկուսը սեղանի վրա ապխտած ձուկ էին մաքրում, Յուկան էլ այնտեղ էր ու ինձ ժպտաց: Միտկան

մեզ ասաց . «Դուք գնացեք բաղնիք, դուրս գաք կիսմեք, օղին Յուլյաննա Վասիլեւնան է բերել, օղին բոլ է»։ Կաթսայատան օղը ֆոսֆորահոտ էր, ես չեֆիր ուզեցի, Յուլկան դարձյալ ինձ ժպտաց։ Միտկան ասաց . «Չէ, հիմա չէ, դուրս գաք, նոր»։ Մյուսները պնդեցին . «Թող խմի, երակները լայնանան»։ Ես կում-կում էի խմում, Միտկան ստիպում էր, որ միանգամից խմեմ, մյուսները նրան միջամտում էին։ Միտկան ասաց . «Չե՞ք զգում, որ մուկ ու կատու է խաղում»։ Հետո կաթսայատան աղմուկի մեջ մեր հետեւից ինձ գոռաց . «Բարեկամ, դու քեզ չխնայես»։

Դառնահամ թեյի թանձրությունը կանգնել էր կոկորդիս, ոչ կարողանում էի կուտալ, ոչ էլ որոշել, թե որտեղից է գալիս Միտկայի ձայնը։ Կաթսայատան բաղնիքը փայտյա ճաղերով էր սարքած, ու դրսից՝ սեղանի մոտ խմողները, եթե ցանկանային, մեզ կտեսնեին։ Մերկանում էինք ու համարյա իրար չէինք նայում։ Հետո Յուլկան ձեռքը երկարեց, ասաց . «Արի»։

Տնցուղից արդեն ջուրը թափվում էր։ Ասաց . «Մի վախենա, արի»։ Տնցուղի ջուրը ընդհատ-ընդհատ հուժկու խփվում էր սալերին ու ցփնվում։ Կաթսայատան շարժիչների հոնդյունից տատանվում էր տաք ու խոնավ օդը։ Փորը, պորտից մի քիչ ներքեւ, հորիզոնական կտրված էր, սպին ծանոթ մեկին էր նման։ Ասաց . «Դրանից մի վախենա, կեսարյան հատում է, կանանց հետ դա պատահում է»։ Ձեռքդ տուր, դնենք վրեն, ծիտ կամ լոր բռնելու նման ավղ դիր ու կտեսնես, որ վախենալու բան չկա, սովորական կտրվածք է։ Մարդ՝ գորտ, մուկ, օձ էլ բռնում ու չի սար սափում։ Տուր ձեռք, մատներով միասին շոշափենք, կհամոզվես, որ վանող ոչինչ էլ չկա։ Դու գինվոր ես, սպին ի՞նչ է, որ սպիից սարսափում ես»։

«Մարգարը հիվանդանոցում է, արդեն մի տարի է, այսօր նրան պիտի տեսնեմ»։ «Չինվոր, հիմա չէ, վաղը կհասցնես նրան տեսնել։ Ինձ թվում է, դա պատճառ է, դու կտրվածքից ես վախենում։ Պատահե՞լ է երեխա ժամանակ երդիկից իջած արեւի շողքին սենյակում հետապնդես։ Հաստատապես պատահած կլինի։ Տուր ձեռք, շողքի հետ խաղալու պես հպվենք ու ավիղ տակ ջերմություն կզգաս»։ «Մարգարի հետ մեր երկրից տասնյոթ օր գնացքով միասին ենք եկել։ Հետո Աստվածաշունչը կերավ ու նրան տարան հոգեբուժարան»։

«Ապուշ: Ինձ թվում է՝ կատարյալ ապուշ ես, տղաները սկզբից ինձ հայտնեցին, որ քեզ մոտ ինչ-որ բան այն չէ, չէի հավատում: Մի հատ խելքիդ գոռ տուր, ինչպե՞ս թե Աստվածաշունչը կերավ, նորմալ մարդը Աստվածաշունչը կուտի՞»: «Չի ուտի, բայց Մարգարը գենք չէր վերցնում ձեռքը, դրա համար դասակի հրամանատարը չարչարում էր նրան: Գիշերները գուգարաններն էր մաքրել տալիս, օրը մի անգամ էին կերակրում, ու նա անքնությունից ու սովից ճոճվելով էր ման գալիս»: Ասաց . «Ինչպես կարող է պատահել, Մարգարին ոչ ոք չէր օգնու՞մ»: «Դասակի հրամանատարը բոլորին խոստացել էր, որ մի ամսում Աստծո գաղափարը կճգմի Մարգարի մեջ, ու նա, կանոնադրությանը վայել, գենքը ձեռքին, կրնդունի գինվորական երդումը»: «Թող դու խորհուրդ տայիր, Մարգարին ասեիր՝ գենքը վերցնի»: «Գիշերը դասակի հրամանատարը արթնացրեց ինձ, տարավ լենինյան սենյակ, կանգնեցրեց անքնությունից ուժասպառ Մարգարի առաջ, նրան ասաց . «Հայրենակցիդ մի անգամ ապտակիր եւ կգնաս քնելու»:

Երբ նրա հարվածից ընկա, հրամանատարը ասաց . «Բարձրացիր, բարձրացիր նրա վրա»: Նա սապոզներով տրորում էր: Հրամանատարը կապույտ աչքեր ուներ, Մարգարը՝ կարմիր: Ասում էր . «Էլի, էլի», ու Մարգարը չէր կանգնում: Հետո նրանք իրար կողք նստած ծխում էին: Ձկան պահածո էլ կերան, մինչեւ շտապօգնությունը եկավ ինձ տանելու: Դասակի հրամանատարը առավոտյան գանգել էր հոսպիտալ, հետո Մարգարին ասել . «Քիչ էր մնացել հայրենակցիդ սպանեիր, ուղեղի ցնցում ունի, համ էլ ոտիդ տակ կողերն ես ջարդել»: Մարգարը լուրն առնելուն պես Աստվածաշունչն էր կերել, որ իր մեջ մտած չարին դուրս քշի»: Յուլյան ասաց . «Տիպա պատմություն, մորդ առաջնեկն ե՞ս»: «Մոտավորապես: Եղբայր եմ ունեցել, կեսարյան հատումից մահացել է, հետո ես եմ ծնվել»: «Համարյա մորդ հասակին եմ, լավ որ հաշվարկենք, հասակակիցներ դուրս կգանք: Հավատա ինձ: Քոռանամ՝ դու մեղք չունես Մարգարի հոգեբուժարան տանելու հարցում: Հետո մենք շորերներս էինք հագնում, ու ես նայում էի Յուլկայի դեռես չծածկված, կապտավուն սպիով կտրված փորին: Ասի . «Ինձ հետ էլի բան է պատահել», ու չէի ուզում խոսել: «Ի՞նչ», երկու անգամ հարցրեց Յուլկան: «Մարգարին հոգեբուժարան տանելու օրվանից միեւնույն երազն եմ տեսնում, մի մարմին է վազում, իմ նմանակը, գանգակը վզից կախված: Մարմինը վազում է, եկեղեցական գանգակի ձայնը

աստիճա նաբար ուժեղանալով, հպվում է ինձ, ու այդ պահին երագախաբ եմ լինում:

Պատկերացնո՞ւմ ես, կանացի կամ սեքսուալ ոչ մի պատկեր չկա երագումս, իսկ ծանրացած մարմնիս մեջ արթնանում է պտուղը»: Յուլյան մի քանի անգամ Միտկային գոռաց . «Եզ»: Միտկան մեզ ճաղերի արանքից ծխախոտ տվեց: Կիսամերկ նստած ծխում էինք, խոնավությունը խանգարում էր, ծուխը առատ չէր: «Դու մորդ կհավատաի՞ր», ասաց Յուլկան: Ես ուզում էի, որ Յուլկան չծածկի կապտավուն սպիով փորը: Ասաց . «Դե, իհարկե, կհավատաի: Ուրեմն ինձ էլ վստահիր, դու մեղք չունես...»:

Ես նայում էի Յուլյայի դեռես չծածկված կապտավուն սպիով կտրված փորին ու չէի ուզում, որ ծածկի: Ասի . «Աշխարհում Մարգարը միայնակ էր ու Աստծո հետ, Մարգարը որբանոցից էր գորակոչվել»: Յուլյան հագնվում էր, ես էլ էի հագնվում ու չէի ուզում, որ նա հագնվի: Բաղնիքից դուրս եկանք: Միտկան Յուլյայից հարց ու փորձ արեց: Յուլկան ասաց . «Գոհ է», ասաց . «Ամեն ինչ կարգին է»: Ես Միտկային չէի նայում, նա հասկացել էր ու չէր ուզում ինձ օղի տալ: Ասաց . «Տղերք, չի խանգարի, եթե սրա քիթ-մութը ջարդենք»: Մյուսներն էլ չէին ուզում, որ ես իրենց հետ մնամ, անընդհատ իրար իմ դեմ էին հրահրում:

Յուլկան նրանց ասաց . «Իզուր»: Հետո մենք թափով խմեցինք, ու ես հարբել էի, համարյա հարբել էի: Ասի . «Պիտի քաղաք գնամ, պիտի հոգեբուժարան հասնեն»: Ասին . «Հարբած ես, քեզ չի կարելի, պարեկները կբռնեն»: Յուլկան ասաց . «Իրոք, նա պիտի գնա: Մարգարին դուք չգիտեք: Նրանք Մարգարի հետ տասնյոթ օր գնացքով միասին են եկել»: